



9.3.2018

Liikenne- ja viestintäministeriö

TAMPEREEN KAUPUNKISEUDUN KUNTAYHTYMÄN LAUSUNTO HALLITUKSEN ESIITYKSESTÄ LAIKSI MAANTIELAIN MUUTTAMISESTA (LVM/1770/03/2016)

Lausunto on toimitettu Liikenne- ja viestintäministeriön pyynnöstä poiketen LVM:n kirjaamoon aikataulun ja teknisten ongelmien vuoksi. Lausunto annetaan lausuntopalvelu.fi portaalin otsakkeita noudattaen.

Yleiset huomiot esityksestä

Esityksen mukaan maantielaki muutettaisiin laiksi liikennejärjestelmästä ja maanteistä. Tampereen kaupunkiseutu pitää hyvänä, että liikennejärjestelmää ja maankäyttöä yhteensovittavaa kaikki liikennemuodot ja kulkutavat kattavaa liikennejärjestelmäsuunnittelua säädellään yhtenä lakikokonaisuutena.

Tampereen kaupunkiseutu toteaa liikennejärjestelmäsuunnitteluun liittyvän säädelyn olevan toimintansa kannalta esityksen keskeisin asia ja ottaa siksi lausunnossaan kantaa luvun 1 a liikennejärjestelmäsuunnittelua käsitteleviin sisältöihin ja perusteluteksteihin, kuten teki myös elokuussa 2017 annetussa lausunnossa.

Pykälässä 15 a on tunnistettu hyvin toimivan, turvallisen ja kestävä liikennejärjestelmän kehittämisen tavoitteet, toteutuksessa tarpeellinen laaja keinovalikoima rahoituskehyksineen sekä tarve monipuoliselle yhteistyölle. Perustelutekstissä ei ole nimetty kaupunkiseutuja yhteistyöviranomaisiksi, vaikka kaupunkiseudut ovat verkostojen käytön ja vaikutusten muodostumisen sekä kasvun ja kilpailukyvyyn kannalta toiminnallisina kokonaisuuksina keskeisiä toimijoita liikennejärjestelmäsuunnittelussa. Pykälän 15 b yhteydessä kaupunkiseutujen rooli on todettu, mutta ilmaisun vaihtelevuus luo sekaannusta.

Pykälässä 15b todetaan, että esityksen mukaisesti laissa säädetään kaikki liikennemuodot ja kulkutavat kattavasta valtakunnallisesta ja maakunnallisesta liikennejärjestelmäsuunnittelusta. Kuntien, kaupunkien ja kaupunkiseutujen liikennejärjestelmäsuunnittelu on tarkoituksella jätetty pois laista. Tampereen kaupunkiseutu katsoo, että etenkin suurten kaupunkien ja kaupunkiseutujen rooli liikennejärjestelmätyössä olisi kuitenkin tunnistettava, ja huomioitava valtakunnallisen ja maakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnittelun sisältöjen määrittämisessä.

Valtakunnallisen ja maakunnallisen suunnittelun on perusteltua olla luonteeltaan strategisempaa ja joustavaa, jolloin kaupunkien ja kaupunkiseutujen toteuttamiseen tähtäivät toimenpiteet voidaan määrittää tarkoituksenmukaisiksi. Mikäli suunnittelutasojen rooleja ei määritetä kattavasti, on riskinä päällekkäinen ja sekava suunnittelujärjestelmä sekä vaikeasti toteutettavat ratkaisut. On tärkeää, että kuntien ja valtion välistä vapaa-



9.3.2018

ehtoista MAL-sopimusmenettelyä jatketaan. MAL-sopimusmenettely edistää suunnitelmien toteuttamista ja kannustaa kaupunkeja sekä kaupunkiseutuja toteutettavuudeltaan ja vaikuttavuudeltaan kestävien ratkaisujen etsimiseen. Hyvä, että perusteluissa on todettu, että laki ei rajoita tai estä sopimusmenettelyn jatkamista. Kaupunkiseudut tulevat jatkossakin laatimaan liikennejärjestelmäsuunnitelmia tai liikennejärjestelmän kehittämislinjauksia sisältäviä suunnitelmia kuten rakennesuunnitelmia sekä jatkossa MRL:n uudistuksen edellyttämiä lakisääteisiä suunnitelmia. Tampereen kaupunkiseutu pitää hyvänä, että osana valtakunnallista liikennejärjestelmäsuunnitelmaa tehdään 10-12 vuoden toimenpide- ja rahoitusohjelma. Tämä parantaa edellytyksiä kasvavilla kaupunkiseuduilla tehtävään maankäytön ja liikennejärjestelmän pitkäjänteiseen suunnitteluun, mikä on kansallisten tavoitteiden saavuttamisen näkökulmasta keskeistä.

Valtakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnitelman sisällöksi on määritetty tulevaa toimintaympäristöä koskeva arvio, mikä on valtion johdonmukaisen toiminnan kannalta tärkeää. On keskeistä, että valtion eri toimijoilla on yhteiset oletukset tulevasta toimintaympäristöstä ja että toimenpiteitä määritetään niihin peilaten. Esimerkiksi oletukset liikenteen palveluistumisesta ja auton omistamisesta vaikuttavat suoraan oletuksiin liikennesuoritteesta ja siten kehittämistarpeisiin. Oletukset tulisi huomioida myös tarkempien tasojen suunnittelussa. Tampereen kaupunkiseutu pitää myös tärkeänä, että pykälän 15 b yhteydessä on tunnistettu tarve koordinoida valtakunnallinen liikennejärjestelmäsuunnitelma muihin valtakunnallisiin suunnitelmiin, mikä edistää valtion eri sektorien välistä yhteistyötä.

Pykälän 15 b toimenpiteissä on nostettu esiin automaation ja digitaalisuuden mahdollistaminen ja hyödyntäminen. Näihinkin liikkumisen teemoihin liittyen on kuitenkin tärkeää alleviivata niiden tarkoituksenmukaista hyödyntämistä sekä huomioida sen edellyttämä regulaatio, yhtäläillä, kuin muiden kulkutapojen osalla. Tarkoituksenmukainen, riskit huomioiva, hyödyntäminen tulee määrittää kattavan vaikutusten arvioinnin avulla. Vaikutusten arviointi tulisi tunnistaa lain valmistelussa ja sen perusteluissa vahvemmin osana valtakunnallista ja maakunnallista liikennejärjestelmäsuunnittelua ja niihin liittyvää toimenpiteiden valintaa.

Maakunnallisen suunnitelman sisältöjä on pykälän 15 c yhteydessä määritetty epämääräisemmin kuin valtakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnitelman sisältöjä. Tampereen kaupunkiseutu katsoo, että maakunnalliselta liikennejärjestelmäsuunnitelmalta vaadittava minimisisältö sekä siinä esitettävien toimenpiteiden tarkkuustaso tulisi määritellä laissa tarkemmin. On hyvä, että suunnittelulta edellytetään arviota suunnitelman toteutettavuudesta käytössä olevien taloudellisten resurssien puitteissa. Mutta on myös tärkeää huomioida, että laajaa aluetta käsittelevässä yleispiirteisessä suunnittelussa ei ole edellytyksiä huomioida kattavasti käytännön toteuttamisen kustannuksia ja resurssitarpeita, mikä osaltaan perustelee suunnittelun pitämistä strategisella tasolla täsmällisten toimenpiteiden määrittämisen sijaan. Pykälän 15 e perusteluteksteissä on kirjattu, että valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä sisällöistä, mitä ei varsinaisessa pykälässä ole kirjattu. Sisällöt tulisi määrittää lakitekstissä.



9.3.2018

Pykälän 15 b perusteluissa on todettu, että suunnittelua ei tehtäisi hierarkisesti eri suunnittelutasoilla. Myöhemmin, pykälän 15 c, perusteluissa on kuitenkin todettu, että maakunnan liikenejärjestelmäsuunnitelma tulee laatia valtakunnallisen suunnitelman toimeenpanemiseksi. Edelleen pykälän 15 c 4. momentissa sanotaa, että maakunnan liikenejärjestelmäsuunnitelma on otettava huomioon maakunnanalueella toimivien viranomaisten toiminnassa. Tampereen kaupunkiseutu pitää ohjaavuuteen ja hierarkiaan liittyviä kirjauksia epäselvänä ja esittää, että maakunnan liikenejärjestelmäsuunnitelman oikeudellista ohjausvaikutusta kuntien, kaupunkien ja kaupunkiseutujen liikenejärjestelmäsuunnitteluun sekä yleiskaavoitukseen tulisi täsmentää. Pidämme tärkeänä, että kunnilla säilyy jatkossakin itsenäinen kaavajärjestelmän mukaisesti ohjattu kaavoitusoikeus. Lain valmistelussa tulisi myös tunnistaa MRL:n uudistuksen mukanaan tuoma tarve päivittää liikenejärjestelmäsuunnittelun eri tasojen rooleja sekä sisältöjä, jotta mahdollistaan maankäytön suunnitelmien ja liikenejärjestelmäsuunnitelmien sekä niiden laatimisprosessien yhteentoimivuus. MRL:n uudistamiseen liittyen on ollut esillä kaupunkiseutujen suunnitelmat, joka toiminnallisena kokonaisuutena on kannatettava suunnittelutaso.

Tampereen kaupunkiseutu toteaa lisäksi, että lausunnoilla oleva kokonaisuus on erittäin laaja-alainen ja lain muutosten vaikutukset käytännön toimintaan ovat vaikeasti ennakoitavia. Liikenne-ala on kokonaisuutena suuressa murroksessa ja sille kohdistetut päästövähennysvelvoitteet ovat merkittäviä. On myös huomioitava, että maankäyttö- ja rakennuslakia ollaan uudistamassa, mikä voi taas vaikuttaa tämän lakiesityksen täytäntöönpanoon. Suomen ja erityisesti sen pienempien kaupunkien ja kaupunkiseutujen käytössä oleville rajallisille asiantuntija- ja toimijaresursseille tulee antaa tukea ja aikaa sopeutua muutokseen sekä edellytykset toteuttaa konkreettisia toimenpiteitä esimerkiksi päästövähennystavoitteiden saavuttamiseksi. Lainsäädännön ja muiden merkittävien toimintaympäristön muutosten tuomien uusien velvoitteiden ja sopeutumistarpeen ei tulisi syödä merkittävästi resursseja toteuttaa kipeästi tarvittavia käytännön toimia.

Tampereella 9.3.2018

Tampereen kaupunkiseudun kuntayhtymä


Juhani Pohjonen
Vs. Seutujohtaja

valmistelu:

Tapani Touru

Liikenejärjestelmäpäällikkö

p. 040-5034237